

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Éves előfizetésben átlósul.
Hónapos előfizetésben 10 kor.
Három hónapos előfizetésben 20 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.
Egy évi előfizetésben 30 kor.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivétel a
szombatok és a királyi ünnepnapok.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy magórzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalában intézendők.

LXII. évfolyam 214. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 szept. 20.

AZ ELNÖK.

Egy destruktív irányú budapesti lap mérgezett támadást intézett Nagyvárad köztisztviselőiben álló törvényszéki elnöke ellen. Ez a támadás belekapcsolódik abba a rendszeres támadásba, ami az elnök ellen itt már régebben megindult és bizonyos rendszerrel folyik, mióta Nagyvárad a botránykrónikában állandóan szerepel szenzációs bűnügyi révény.

Rendkívül sajnálatos, hogy éppen az ügyvédi kamara volt az, amely megkezdte ezeket az alattomos támadásokat az elnök ellen és a kamara volt az a színtér, ahol ezek a hangok nyilvánosság elé jutottak, melyek a nagyváradai társadalom egy részében már azelőtt is a fékevesztett gyűlölet hangján szóltak az elnökről.

Alattomosoknak mondottuk ezeket a támadásokat, mert nem őszinték. Az elnök tárgyalási modorát hánytorgatják, erről beszélnek a legnagyobb animozitással, holott nem ez ellen van kifogásuk. Az elítélő ítéletek nem tetszenek nekik, ez hozza őket lázba, mert ezek az ítéletek a társadalom egy csoportjára rendkívül rossz világot vetnek. Az igazságszolgáltatás szabadsága ellen irányulnak tehát ezek a támadások, miket oly rendszeresen folytatnak az elnök ellen. Az igazságszolgáltatás szabadságának megvédése pedig mindnyájunk érdeke.

Az elnöknek az államhatalom egész aparátusa áll rendelkezésére, hogy megvédje ítélezési szabadságát,

de ezen mérgezett támadások ellen védtelen, mert társadalmi körökben, lapok hasábjain szórnak feléje burkolt, gyűlölködő támadásokat. Ezen a téren az elnök nem védekezhetik, azért a társadalmi rend fenntartóinak kell segítségére sietniök, akik kellőleg appreciálni tudják azokat a nagy érdekeket, melyek itt az elnök személyéhez fűződnek.

A csalók és a leggonoszabb csalások védői támadtak az elnökre, mert sokalják az elítéltek számát. Ezt azonban nem merik megmondani és azért csak rossz modort emlegetnek. Felekezeti elfogultságból támadják az elnököt, mert az elítéltek nagy tömege az ő nem keresztény felekezetükből kerül ki. És támadják oly szívós összetartással, ami már aggodalmat kelt. Mi lesz itt, ha a felekezeti elfogultság oly fokra nő, hogy képes ezzel a magdöböntő szervezethez támadni a csalókat elítélő igazságszolgáltatás feje ellen? Ez egy oly aggasztó tünet, hogy a legerélye-

sebben kell felszólalni ezek ellen a tendenciák ellen.

Hogy mennyire képtelen a vád, mely az elnök modora és tárgyalásvezetése ellen felhozott, azt dr. Bedő Mór budapesti védő szavaival igazolhatjuk. Ez a védő oly illusztris védőbeszédet tartott itt dr. Balás Elemér tanácsa előtt, amilyent még talán nem hallottak az esküdtszéki terem falai. Ugy hogy a vádhatóság képviselője nyílt ülésen a legnagyobb elismeréssel szólt róla. Mire ez a kiváló védő így felelt:

— Ezt a dicsőretet visszaháritom az elnök urra, aki a tárgyalás vezetésében oly előkelő tónust használt és a tárgyalás nívóját oly magasra emelte, hogy nekem csak alkalmazkodnom kellett ahhoz. Ez a védő pedig kompetens arra, hogy megítélje, mi a jó pervezetés.

És mégis ezen a téren akarják támadni az elnököt ezek az alattomos támadók, akiknek most sikerült apró büzbombáikat az egyetlen vállalkozó lap: a Népszava hasábjain elhelyezni.

Erdélyben visszavertük az oláhokat.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszárlásról jelentik: Romániai arcvonon Hátszegtől a keletre a románokat a Merisován túl Petrossény felé vetettük vissza.

A görögnyeli havasokon a Kelemen-hegységben szoros hadi érintkezés az ellenséggel.

Bukovinában visszavertük a támadó ellenséget.

Galiciában Futh tábornok haderejei bevették a zaracei hídfőt. Klausil tábornok magyar, német és osztrák csapatai átgyőztek négy egymásután fekvő vonaton. 32 tisztet és 2511 főnyi légenséget elfogtunk és 17 gépfegyvert zsákmányoltunk. A Karst-fensíkon csönd.

Régi olcsó árban kaphatók:
Leibchenek, haskötők, csipőszoritók, mellfüzők csak
Menekülteknek kedvezmény

ROSENZWEIG RÓZA
Midergyarában Szalárdi-u. 9.

Nyilvános árlejtést a vármegye kenyér és liszt jegyeire!

Összeférhetetlenség a munkát kiadásánál.

Nagyvárad város nemrég felhívta a nyomdatulajdonosokat, hogy ajánlatokat adjanak be a közlélmzési hivatal kenyér és liszt jegyeinek elkészítésére. Mikor ez megtörtént, a város a vállalatot a legolcsóbb ajánlatot átvevő Sonnenfeld Adolf Részvénytársaságnak, a város szerződéses szállítójának adta ki, mert a szerződést úgy meggyarazta, hogy minden városi nyomtatvány a legolcsóbb árban a vállalkozó, ha azt kívánja, s a Közlélmzési Hivatal nem egy különálló üzem vagy vállalat, hanem a városi közigazgatás egyrészese, s nem ott rendelheti a nyomtatványt, ahol éppen akarja.

E komédiát mi szóvá is tettük s a nyomdai főnöktestület a Tiszántúl álláspontját tette magáévá.

Biharvármegye legújabb hivatala, a Közlélmzési Hivatal szintén használ nyomtatványokat. A megye szerződéses nyomtatványszállítója a Laszky Ármán R. T., a közközbizás a Sonnenfeld Adolf R. T. A Közlélmzési Hivatal nyomtatványainak elkészítésével Fráter Barnabás alispán a Bihar Nyomda Részvénytársaságot bízta meg, amely ezt egy év óta a megbízás alapján teljesíti is.

Most a megye áttért a kenyér és liszt jegyrendszerre, amely nem kicsiny munka és a pangó nyomdaiiparnak érdeke, hogy a vállalatnál a törvényes formák betartassanak. Nevezetesen a Közszállítási Szabályrendelet azon érvényben levő intézkedése, hogy ilyen nagyobb munkákra nyilvános árlejtés tartandó. Az, hogy a két szerződéses cég eddig nem talált sérelmet abban, hogy a Közlélmzési Hivatalnak nyomtatványait szabályellenesen adták ki, annak az lehet a magyarázata, hogy vagy nem tudtak róla vagy az eddigi munkálatok csakély voltára tekintettel belenyugodtak a szabálytalanságba.

Előrebocsátva azt, hogy mi a Bihar Nyomda R. T. ellen nemcsak nem vagyunk animózitással, hanem becsüljük kiváló teljesítő képességét s végzett munkáinak jóságát, nem metétünk el a készülő újabb szabálytalanság előtt. Nekünk is van ehhez közünk mert itt már tízezrekről van szó s a megtakarítás, mely a szabályok betartásával elérhető, a megye adósújtott lakosságára könnyítést jelent.

A nyomdaiiparnak pedig érdeke, hogy a becsületes munkakiadás kormánybátósági szabályai betartassanak, mert a Közszállítási Szabályrendeletet a háboru dacára sem tette félre sem a belügyminiszter, sem a kormánybiztos, s így nem nézhet túl rajta az alispán sem,

Annál kevésbbé, mert a munka kiadását ugyansz a Fráter Barnabás alispán gyakorolta, aki a munkát végző Bihar Nyomda R. T. vezető igazgatósági tagja. Ez

pedig a legenyhébb mértékkel nézve is összeférhetetlen.

Ezért jogos a kívánságunk, hogy a megye Közlélmzési Hivatalának kenyér és lisztjegy nyomtatványaira nyilvános árlejtés tartassék.

Hogy állunk a Népszavával?

Féltében jóelőre kiabál a Népszava, hogy megszabaduljon attól a nyomástól, mely reánehazdik büncs öntudatára annak elgondolására, „ha Budapestre kerül” az elnök, „miandnyján a vádiottak padjára kerülünk”. Ezért szór mérgezett pletykákat a szociáldemokrata munkásság kitaratolja az elnökre, amelyekről már a Népszavából meg lehet állapítani, hogy egy méveletlen, félszeg fantázia termékei. „Azt mondják”, „ugy halljuk” től áll az egész s, rettenetes, a legnagyobb bűn az, hogy egyszer az elnöki jegyző Alliquander Kálmán dr egy tárgyalási belépőjegyet az elnök tudta nélkül borították ki egy uriaszonymnak s ez a borított a törvényszéki hivatalos borított volt.

Van a masszatos közlélmzésnek egy pontja, mely rikkó izléstelenység, amikor egy nagyváradú uriasaladot kever bele a lap a botrányhajhászó cikkebe. Ez ellen nincs védelem, hiszen ki akarná tisztázni azt, volt e szó egyáltalában valamiről, vagy csak rövid ismeretség minden folytatás nélkül, amiből e vénasszonyi pletyka aradt. De meglepetve látjuk, hogy ez a torz riporteri alak zimatával a szalonokba is behúvik s ott mindenbe beleeszeget. Min ha a esatornák patkányait keresztül az érdeklődés színterén, sajátában szemétdombrodobott, eszlőfőben levő esafatokkal. Hát ez a nép nevelése, műveltségi szinvoalatának emelése, melyet a Népszava tollászási a munkásságnak ígérték? Erre tanítják a népet, a hitvány, legalacsonyabb rendű pletykgyűjtésre, megszólásra? Ez a jövőnk kultura képe egészen biztató, mert belevilágít a nép ávezéréinek romlottságába s abba, hogy milyen lenne a szociáldemokrata rémszalalom, ha a gimnáziumok alsó osztályából eltávozott kis fincskákra bízának a nép sorát.

Telakodás, ha valaki abba beleszól, hogy mit egrés, igyék, kivel beszéljen, hova járjon, hogyan éljen valaki, ha ezzel nem sérti meg állásnak tekintélyét s botrányt nem okoz. Arcatlanság kutatni az után, mit evett ivott, fogyasztott valaki, mit beszélt ezzel vagy azzal. Hogyan, már e kellemetlen fráterektől le se lehet ülni és zavartalanul beszélni?

Hogyan, társadalmi életet ne élhessünk ezután, mert kis patkányok megrontják elvezetünket? Ez hát a szociáldemokrata világ, ez az ígért paradicsom, hol az érvényesülési akarástól beteg patkányok szaladgálnak szemünk előtt?

A jogért és igazságért küzdünk mind, akik hiszünk a jövőben. A Népszava asztaláról évek óta masszlag kerül a munkásság soraiba, kulturéses, művelődni vágyó lelkebe. Ez állandó mérgezés alól a munkásságot fel kell szabadítani s addig míg ilyen kitaratottak intézik a munkásság ügyeit, le

hetetlen a választójogot átengedni nekik, hogy azzal rendelkezzenek.

Nem folytathatjuk el megütözésünket afelett sem, hogy egy haditudósító, akit a katonai szolgálat alól azért mentettek fel, hogy a fronton történő eseményekről tudósíthassa lapját, Nagyváradra jön pletykákat összegyűjteni az államhatalom egy makulátlan, felelősségteljes állásban levő képviselője ellen, aki az igazságot e nehéz időkben kifogástalanul szolgálja. Az az államhatalom, mely felszabadít egy felelősségnélkül támadó embert a katonai szolgálat alól s elnézi, hogy ez a mentességet arra használja fel, hogy ugyanekzen államhatalom legfontosabb szerve, az igazságszolgáltatás zavartalan menete elé piszkot halmozzon, a társadalmi élet anarkizáját segíti elő, normális orvítamadásra ad alkalmat, a tekintély lerombolását segíti elő.

Százaszor jobbac, mint valaha, szükség van most az államhatalom tekintélyére. Nagyváradon az igazságszolgáltatás ellen kezdtek offenzívát a destruktív elemek s azt igyekeznek kikezdeni. Aki képviseli az államhatalmat, kötelességet teljesít, ha a társadalmi darszak ellen most már kellő erővel, erővel és gyorsan fellép.

Mit tud ez a kis fu? Azzal vádolja az elnököt, hogy időgált egy társasággal s a záróra után a vacuti vendéglőbe vonultak, mert ott nincs záróra s ott lútek hajnalig. No, ez az eset az, ahol rajtszapható a his masszatos. Balás Elemér dr elnök várokozott egyik gyermekére, aki éjjel 2 óra után érkezett Tarsaságra, amely Bajor Antal járásbíróból, Czövek Sándor dr kapitányból, Bettke Béla dr readérfigalmazóból s még két bíróból állott, éjjel egy órakor ajánlotta, hogy kikíséri őt a vacutüce, már ugye érdemes befeküdni. Így is történt. Leultak s mindegyik ur megivott egy kapucintert. Ezt a társaságot látta a his szemfóles és szí azette ki, mint a levél esztét.

Ezek után aligha lesz tisztességes ember, aki ezzel a hitvány írásművel közösséget vállalna. A törvényszéken ma értekezlet lesz, amelyet bírák és ügyvédek tartanak 12 órakor. Ott beszélje meg azt, mit legyen a nagyváradú társadalom s hogy adjon elégtételt az elnöknek.

Gált akarata ellenére nyugdíjazták.

Nagyváradon sohan emlékeznek Gál Lajos dr bíróra, aki a bírák szervezkedésének törhetetlen előharosa volt és sok kellemetlenség is zudult rá ezért.

Gált nyugdíjazták, s ebből kártérítési per keletkezett a budapesti törvényszék előtt, ahol Gál Lajos dr nyugdíjazott járásbíró miat felperes a kicostáriól és mint annak tarsaitól. Súlyom Andor volt igazságügyminiszteri tanácsostól, aki jelenleg a temesvári tábla elnöke és Dekker Gyula szabadsági törvényszéki elnöktől követelt kártérítést törvénytelen nyugdíjaztatás miatt. A tárgyaláson Gál Lajos előadta, hogy bírói pályáján fölöttes hatóságai, főként pedig Sólvo n igazságügyminiszteri tanácsos

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb gíbb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-43.

állandóan üldözték. Szabadkán, legutoljára állomáshelyén Dekker törvényszéki elnök és Solyom gyűlölködése folytán, mint előadta, annyira tarthatatlanná vált a helyzete, hogy kénytelen volt nyugdíjaztatását kérni.

Az igazságügyminiszteriumban biztosították, hogy ha nyugdíjaztatását kéri, azonnal egyidejűleg a magasabb fizetési osztályba léptetik elő, továbbá gondoskodni fognak gyermeki neveltetéséről. Azonban, minthogy a gyermekek neveltetésére vonatkozó ígéretet nem teljesítették, időközben meggondolta a dolgot és nyugdíjaztatása iránti kérvényét, amelyet már a legfelsőbb helyen is elintézték, visszavonta. A visszavonás elkésett és Gál — most már akarata ellenére — nyugdíjaztatta. Gál a nem kívánt nyugdíjaztatás miatt a VII. fizetési osztály javadalmazása és a jelenlegi nyugdíja közti különbözetért pörölte a kincstárt és társait.

Solyom miniszteri tanácsos és Dekker szabadkai törvényszéki elnök ügyvédjel a nyugdíjazás szabályos voltát bizonyították és tagadták, hogy megbizók Gált bármiképpen is üldözték, vagy károsították volna. Gál az általa előadottakra nézve a bizonyítás elrendelését kérte. A bíróság szeptember 21 én hirdeti ki határozatát az ügyben.

Zárunk kérem!

Búcsú a Szent László-fürdőről.

Holnap, huszadikán, a Püspök-fürdő kurszalóján felrakják a téli spalettákat, a szálló ajtaját becsukja Komzsik Alajos s egy istenhözszódot mondva a forrás tündéreiinek, bekocsizik Nagyváradra.

A harmadik háborús szezon volt ez, legnehézebb valamennyi között. Vonatokat csak júniusban kapott a fürdő s augusztus végén már el is vesztette. Árván maradnak a dus lombu h gyödel csalitjai és az illatos, mohás fenyveserdő. I-meretlen mélységekből bugyogó kővizű forrás hiába ontja forró vizét s locsolja a lötuszok lábát tavaszig, csak eltévedt vándorok gyönyörködnek majd a sárga épületek körül örökös rengetegek szöpségeiben.

Üres lesz a vendéglő előtt a veranda, hol Kereszty Kornél maliciákat mondott az ezüstbotról, üres a terem, hol Bihari Ákos viharokat keltett hangjával, elme-gy Komzsik Alajosé, akinek keze nyomán megelégedés, írás, jóllét fakadt s elvonul maga Komzsik atja szigorú arcával, rendtartó szemével. Tavaszig az erdők fakéregben lakó szellemek és a források könnyüleplű tündérsi veszik át a teret s már lesz, hogy elhangozzék az utolsó emberi szó e drága szép, kies helyen:

Zárunk kérem!

* A kávépiszról közvetlen tudósi és Aszódi Mihály Kossuth u'cai főüzletéből Sasparota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzevkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátbáknak kilója 5 korona 40 fillér, legelőrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom frankópókávé, füge kávé, malátakávé és fehércukor méz, csokoládé, cukor, konyak, tea, rum, szalámi, lipótúr, szardínia, édespaprika, málnaszörp és csemegék nagyban és kiskisnyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rakóczi-ut.

A megyei munkapárt értekezlete.

Telegdi József emlékezete.

Biharvámegye törvényhatósági bizottsága ma, szardán délelőtt tartja rendes évi közgyűlését.

A közgyűlés alkalmából a Bihar megyei munkapárt tegnap délután értekezletet tartott a Pannonia éttermében.

A közgyűlések előtt tartandó értekezleteken a közgyűlés elé kerülő fontosabb ügyeket szokták előzetesen megbeszélni. Ezúttal azonban nem kerül a mai közgyűlés elé olyan fontosabb kérdés, amely előzetes tárgyalást kívánt s így csak a munkapártot ért súlyos veszteségekről emlékeztek meg s rótták le a kegyelet adóját.

Az értekezleten Száhlender Károly elnököt s a párt tagjai szép számmal voltak jelen.

Mindjárt a megnyitás után Pally Lajos emelkedett szószóra a következő kegyelet hangu beszédben emlékezett meg néhai Telegdi József képviselő, a munkapárt egyik vezetőjének elhunytáról.

Pally Lajos beszéde a következő volt:

Tisztelt Pártértekezlet!

Ebben a világháborúban, amikor hazánk sorsa felett elmélkedve este a legnagyobb aggodalommal térünk nyugalmra és reggel a legnagyobb aggodalommal ébredünk. Ebben a világháborúban, amikor talán nincs magyar ember, aki vagy egy családtagot, vagy egy jóbarátot ne siratna, aki hazánk léte iránt folytatott ülténi küzdelmében vesztette életét, újabbán egy éles fájdalom éreztünk, amikor értesültünk arról, hogy Telegdi József a tenkei választókerület országgyűlési képviselője meghalt.

Sajnos, pár éve tudjuk, hogy az a kór, amely őt meglepte halálát fogja okozni, mégis e tudat d-cára is, a legélesebb fájdalom járta át kedűnköt, amikor értesültünk, hogy Telegdi József nincs többé...

Telegdi József 1873. évi február hó 15-én jött Biharvámegyébe és ma, 43 év után, amikor elvesztettük, ha őt jellemezni akarjuk első szavunk csak az lehet, hogy Telegdi József igaz, hű fia volt Biharvámegyének.

Telegdi József nem volt fenomen, nem volt geni, de az a gránit, az a sziklaszilárd férfi volt, akinek a politikai hitvallása, politikai meggyőződése annyira szívéből, a meggyőződéséből fakadt, hogy pártunknak a vezére erre a sziklára, erre a gránitra bátran építhetett, amikor hazánk érdekében nagy dolgokat, nagy intézményeket megvalósítani kívánt.

Biharvámegyében nem volt a közügynek olyan ága, amelyiknek ő igaz munkása ne lett volna. Biharvámegyében nem fordulhatott hozzá egyetlen ember sem, akinek ha ügyét igazságosnak találta, benne ne egy önellen, igazi, segítőtársat ne talált volna. És mint képviselő, olyan tevékeny sőt fejtett ki, hogy fent az országgyűlésen, ahol pártunkban az igazi és megbízható emberek érvényesülnek, ahol a megbízhatóság mellett a tudás elkerülhetetlenül szükséges, ott ottthon találjuk Telegdi Józsefet és itt szerezte a legszebb palmát akkor, amikor a nemzeti munkapárt elismerésének jeléül őt alelnökének megválasztotta. Betegkedése dacára ebben a minőségében fejtett ki nagy tevékenységet és elvasztása felett egyik legnagyobb vesztes maga a nemzeti munkapárt.

Indítványozom, hogy a Bihar megyei Nemzeti Munkapárt fájdalmának kifejezést

adjon és erről az elhunyt özvegyét és családját jegyzőkönyvi kivonatban értesítse, mi pedig emléket zárjuk szívünkbe és emlékeztünk meg gyakran Biharvámegyének erről a hű fiáról.

Pally Lajos indítványát egyhangulag elfogadta a pártértekezlet.

Ezután Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző emlékezett meg Kovács András nemrég elhunyt bilyoki jegyzőről, aki nemcsak kiváló fia volt a vármegyének, hanem hű tagja volt a munkapártnak is. A megye közigazgatása egyik jeles, buzgó munkását vesztette el benne, aki mindenütt megállotta helyét. Indítványozza, hogy emléket jegyzőkönyvbe iktassák.

Az indítványt elfogadták.

Mivel több tárgy nem volt, elnök az értekezletet berekeztette.

Támadás Stürgk és Czernin ellen

A képviselőház ülése.

Budapest, szept. 19.

A képviselőház ülésén Beöthy Pál elnököt. Bejelentette, hogy Gedeon Aladár képviselő sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt a menekültek állatállományának értékesítése tárgyában.

Következett Andrassy és Apponyi indítványainak tárgyalása.

Mezős Béla szólalt fel elnöknek.

Választójogot!

Kívánja a delegációk összehívását. A mai választói törvény nem lehet a háború után fenn tartani. Azoknak, akik a lövészárkokban harcoltak, meg kell adni a választói jogot. Ezt pedig a képviselőház egy novellával megteheti. Elfogadja Andrassy és Apponyi indítványát.

Polónyi Géza szerint a 67-iki törvények eszdöt mendenak.

Ki a vétkes?

Pallavicini György gróf Buriánt támadja. Erdély menekültjeinek sorsát teszi szóvá. Kiderítendő, ki az oka annak, hogy annyit elvesztettek. Kérdjön ki e célra a képviselőház egy bizottságot, aki felelősségre vonja azt, aki miatt ez az állapot bekövetkezett.

Ugron Gábor a kölgyminisztert támadja.

Stürgk és Czernin ellen.

Szmrecsányi György az élelmiszerüzorát teszi szóvá, olyan nagy arányokat jeltött ez, hogy fel kell állítani az élelmiszerügyi miniszteriumot. Rettenetes dolgokat mondott az élelmiszerüzoráról, a zárt ülésen is szóvá kell ezt tenni. A delegációk összehívását sürgeti, ez nem ütközik nehézségbe. Elmondja, hogy a hazaárulás miatt kivégzett Kramarz cseh képviselőt halálraítélése után Stürgk osztrák miniszterelnök meglátogatta cellájában (Nagy mozgás.) Czernint kitüntették, pedig kötelet neki.

Elnök: Rendrehozatom a szónokot e kifejezésért.

Szmrecsányi György kijelenti, hogy a nemzet sikeresített. Felelősségre kell vonni a vétkeket.

A székelyekért.

Gedeon Aladár sürgős interpellációt intézett azok érdekében, akik Erdély kiürítése következtében mindenüket elvesztették. A kormány intézkedését kéri.

Ghillány Imre miniszter megnyugtató válasza után az ülés véget ért.

* Felhívjuk a közönség figyelmét a „Hófehérke” harisnya árúház mai számukban közölt hirdetésére.

Megvertük az oláhokat Petrozsénynél.

Keleti harctér. Budapest, szeptember 19. (Hivatalos.) Románia elleni arcvonal. Hátszegtől délkeletre a románokat Merisoron túl Petrozsény felé visszavertük. A görgényi és Kelemen hegységben orosz harci tevékenység.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonal. Bukovinában az oroszok folytatják támadásaikat

Dornavatra két oldalán román hadseregrészek is együtt harcognak. Az osztrák magyar és német csapatok az ellenségnek helyenként a legnagyobb ágyutűzzel bevezetett támadásait mind visszaverték. Hudovától délkeletre az ellenség harcavonalunk keskeny részét kissé nyugatra szorította. Lipnica-Dolnánál a német ellentámadás további tért nyert.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonal. Böhöm-Ermolli tábornok hadseregének előterén Fath tábornok hadserege bevette a **Zareca hídfőt** (Topichovától délre) Clarius tábornok magyar osztrák és német csapatai átgázoltak 4 egymást követő vonalon. 31 orosz tisztet és 2511 főből álló legénységet foglyul ejtettek és 17 gépfegyvert zsákmányoltak.

Elfogyott az olaszok támadó ereje.

Olasz harctér. Budapest, szeptember 19. (Hivatalos.) A karszti fensíkon a tegnapi nap, miután a harcban állt olasz hadak támadó ereje láthatólag elfogyott esendőbbben telt el. Az ellenség szörványos előretöréseit visszavertük. Délután az ágyuharc, különösen a fensík déli szakaszán több órán át igen heves volt. E helyütt a csata kezdete óta tanúsított vitéz kitartásával a 102. gyalogezred tüntette ki magát.

Flitschnél és a Fassani Alpok gerincén csapataink több gyengébb ellenséges osztag támadását visszaverték.

Délkeleti harctér. Budapest, szeptember 19. (Hivatalos.) Csapatainknál nincs semmi különösebb esemény. Hófer.

Az oláhok menekülnek Konstanzából és Csernavodából.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból táviratozzák: Pétervárról jelentik: **Konstanzát és Csernavodát polgárilag kiűritették. A levéltárakat Brailába vitték, ahova sok menekült érkezik.**

Az oláh király a főparancsnok az erdélyi fronton.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A Times tudósítója jelenti a román főhadiszállásról: *Bár az általános figyelem a dunai hadműveletekre irányul, katonai körökben Erdélyt tekintik a fő háborús színtérnek, mivel román nemzeti szempontból csak itt várhatnak döntő eredményeket. A román vezérkar türelmellenül várja az időt, hogy teljes erővel folytathassa hadjáratát a főfronton. Az erdélyi csapatok főparancsnokságát a király vette át.*

Románia megsemmisülése.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: Románok és oroszok támadása a Dobrudzsában teljesen fel fog őrölni két hét alatt. Hadseregének vesztesége oly nagy, hogy újjászervezése lehetetlen. A bolgárok a Constanza-Csernavoda vonal ellen teljes rendben felvonultak. Románia a Duna védelmében bizik ezen a vonalon, de a bolgárok át fognak kelni a Dánán s a hadszíntér a román Dobrudzsába fog áttérődni, Románia területére. Mindez 5-6 napon belül megtörténik.

A IV. görög hadtest Szófiában.

Tejjel és mézzel fogadták őket.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: A IV. görög hadtest első csapatai, akik a németek védelme alá menekültek az antant erőszakoskodása elől, megérkeztek Szófiába. Ferdinánd király hadsegédét: Szavov tábornokot küldte ki eléjük. A bolgár katonatisztek tejjel és mézzel látták el a csapatokat.

Rosz az időjárás nyugaton.

Berlin, szept. 19. A nagyfőhadparancsnok jelentése:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadsereg csoportja. A Somme területén a orosz időjárás hatására folytán nem volt nagyobb harci tevékenység. A tüzérségi tűz mindamélt helyenként nagyon élénk volt. Cinehytől keletre néhány összelőt árték átengedtünk az ellenségnek és Bellay és Vermandovillersnél részleges támadásokat visszavertünk.

A német trónörökös hadsereg csoportja. A Maas mentén a Morie Homme nyugati lejtőjén a francia támadással álméletileg egyik árkunkba jutottak.

Zarecét bevettük.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege csoportja. Banhardt tábornok német és magyar csoportjai Clarius tábornok vezetése alatt Zarecétől északra a Stochod mentén erősen kiépített orosz hídfőt rohammal bevették és egész a keleti partig üldözték az ellenséget. 31 tiszt, 2511 főnyi legénység és 17 gépfegyver jutott kezünkre.

Perepelnikinél a Szereth és a Sztripa között egy német vadászjáőr 2 tisztet s 80 főnyi legénységet elfogott.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonal. A Karajovka menti ellentámadásnak több sikert eredményezett. A foglyok száma több mint 4200-ra emelkedett.

A Kárpátokban Smotretől egész Kiribaba vidékéig élénk harcok vannak. Különböző erős orosz támadásokat visszavertünk. Hudovo területén az ellenség kis előyöket ért el.

Dornavatra mindkét oldalán az oroszok és románok eredménytelen rohamkísérletek közben súlyos veszteségeket szenvedtek.

Erdélyben, Hátszegtől délkeletre Staabe tábornok csapatai megverték a románokat. Az ellenséget üldözzük.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadserege csoportja. A szövetséges csapatok több helyen bonyomultak a tegnapi előkészített orosz román állásba.

Macedonai front.

A Florina medencében új harcok fejlődtek.

Ludendorff, első főszállásmeister.

Kezdődik a rekvirálás. A miniszteri rendelet legújabb rendelete tudvalevőleg a vármegye alispánjára bízta, hogy a cséplés befejezésével megállapítsák a rekvirálás határidejét s megkezdjék a felesleges termés lefoglalását. Mivel Bihar megyében a cséplés már csaknem teljesen befejeződött az alispán a rekvirálást a napokban elrendeli. Nemsokára tehát megkezdődik a termés lefoglalása Biharban.

Erdélyiek — galíciaiak.

Hadimunka — uzsora.

Az erdélyieket plakátokon hívták fel a katonai ügyosztályhoz, s elvisszik őket hadimunkára.

A galíciai zsidó és ruthén, de osztrák menekültek ellenben ellepték Budapestet és Nagyváradot, s alig győzték őket letartóztatni, büntetni áruszerzésért, árspekulációért, csalásért. Most 25 ezret helyeztek el a Dunántúli megyékben, mert Ausztria „megtelt.” Hogy mi tartjuk őket.

Az erdélyiek még meg se látták anyjukat, családjukat, akik egy szál ruhában menekültek, máris megkapták a hadimunkát. El is mennek, pedig ki sem fújhatták magukat a nagy szaladás után, amit az előrelátás okozott. A pájész azonban itt marad, uszáll elöttünk, lebeg a kaftánja, drágul az ennivaló nyomában. Ez az ő hadimunkájuk.

A hatóság közvetíti a menekültek állatainak eladását.

Mi is megtudtuk, hogy a menekülteket sokan megpróbálják, valóságos rászadik őket s ocsó áron csalják ki tőlük lovaikat, teheneket stb. A hatóság ennek következtében szigorú eljárást indított s a főkapitány elrendelte, hogy a helyvásárlón a hatóság felügyelete alatt adassanak el a menekültek állatai.

A hétéfői helyvásárlón Horváth Géza rendőrkapitány és Darabanth Ferenc rendőrtisztviselő gyakorolják a hatósági ellenőrzést. Horváth kapitány a legszigorúbban ügyel arra, nehogy a menekülőket valaki tévútra vezesse s ocsó áron eloszlja tőlük állataikat. Az ő erélyes működésének köszönhető, hogy eszmiféle visszaélés nem fordult elő. A menekültek mintegy 60—80 darab marhát hajtottak fel. Ezeknek az eladási ára 600—800 korona között ingadozott. A lovaknál megkülönböztettek első, második, harmad és negyedrendű minőséget.

Az elsőrendű lovakat 3000—3600 koronáért, a másodrendűeket 2000—2500 koronáért, a harmad és negyedrendűeket 1000—2000 koronáért adták el a menekültek.

A menekülő vonatok most már megszüntek, csak hébe-hóba szállingózik egy. A vasúti talponálló bizottságot már be is szüntették, csak az apácák maradtak ki.

A központban még most is nagyon folyik a munka. Kemény Ignác rendőrkapitány már a múlt hó 30-ikától kezdve állandóan ott ül és felügyel a segélyezés nehéz munkája felett, ami mindenesetre nagyon fáradságos és idegölő munka, azonban a hazafias buzgalom elfeledteti ezt mindenkivel, aki ott dolgozik.

Tegnap mintegy 1800 koronát osztott ki a segélyezési bizottság a menekülteknek. A szekerek hosszú sora még most sem szűnt meg.

Nagyváradon circa 12-600 menekülő bír bejelentett lakással, de még most is százkara rug azoknak a száma, akik még ed-

dig nem tettek eleget bejelentési kötelességüknek.

A mai napon a következők nyartek beosztást a központi irodában:

Délelőtt: Champier István, Ernyi Gilbert, Gerő Lajos; **délután:** Halász Gyula, Hegedüs Árpád és Kerekes Manó.

..HIREK..

* Mangra Vazul megerősítése.

A hivatalos lap közli a királyi kéziratot, mely Mangra Vazul gör. kel. archimandritának és nagyvárad g. kel. román püspöki helynöknek a gör. kel. román egyház nemzeti kongresszus által gör. kel. román érsekké és metropolitává történt megválasztását megerősíti.

Budapesti tudósítók jelenti: Mangra Vazul metropolita kijelentette, hogy Nagyváradon lesz a beiktatása s azon a g. kel. püspökök vesznek részt. Mint értesültünk, a beiktatáson nem lesz kormánybiztos jelen, mert a g. kel. egyház szabályzata szerint a beiktatást az elnök vezeti. Ez most Must a filurát lesz.

* **Az urileányok Mária-kongregációja** első összejövetelét ma, szerdán délután 5 órakor tartja a Szent László-menedékházban.

* Elismerés a hadikölcseknért.

A hivatalos lap közli, hogy a király megbízása folytán a hadikölcseknél sikere érdekében kifejtett munkásságuk elismerésül gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök, dr. Radu Demeter g. kath. püspök, dr. Lányi József imáni püspök, dr. Takács Menyhért jászói prépost, Fetszer Antal győri püspök, dr. Miskolczy Ferenc Biharmegye főispánja és dr. Cziffra Kálmán Nagyvárad város főispánja elismerő oklevelet kaptak a pénzügyminisztertől.

* Beko Boldizsár távozása.

Városunk közéletének teréről ismét egy derék és hasznos egyéniség távozott Beko Boldizsár prem. r. kanonok, főgimnáziumi tanár személyében. A rend főnöke Kassára helyezte át Beko Boldizsárt s már el is utazott Nagyváradra, ahol nemess hivatalát évek hosszú során át a legnagyobb ügyzetetlenséggel és buzgalommal folytatta, amely idő alatt mindenkinek teljes elismerését vívta ki maga részére. Diákjai is rajongva szerették Beko Boldizsárt, aki a magyar nyelvnek és irodalomnak volt kiváló tanára. Székely ember és, mint ilyen, jó hazafi, aki a hazaszeregetnek volt istépolója. A tökéletes magyarságának, s főgyökere magyar nyelvnek volt állandó terjesztője tanuló körében. Hosszu itteni nemess munkássága után fájdalommal vesszük tudomásul távozását, amely mindenre veszteséget jelent városunkra nézve ugy tanügyi, mint társadalmi téren.

* Kitüntetett katonatisztek.

A király Posti Ferenc 37. gyalogezredbeli főhadnagyot és Schröder Imre 34. tábori tüzérezredbeli századost a vaskorona rend hadiékítményes III. osztályával, Gróf Mihály 37. gyalogezredbeli hadnagyot a katonai érdemkereszt hadiékítményes III. osztályával, Gerő Sándor és Nussbaum Gyula 9. népf. gyalogezredbeli főhadnagyot pedig legfelsőbb dicsérel elismerésével tüntette ki.

* Biharmegye őszi közgyűlése

Biharmegye törvényhatósági bizottsága ma, szeptember 20-án délelőtt tartja rendes közgyűlését. Ezuttal nagyobb fontosságú ügyek nem kerülnek szünetre s majdnem kivétel nélkül folyóügyeket intéznek el.

* Az 1200 koronás briliáns-gyűrű.

Tegnapelőtt délelben Pollátsék Zsigmond Zöldfa utcai ékszerészhez két nő állított be és ékszereket nézett. Este újra ellátogatott hozzá az egyik nő egy férfi kíséretében. Ujra ékszereket nézett és vett is, még pedig egy 180 korona értékű arany nyakláncot és egy korallköves aranygyűrűt 16 koronáért. Az árak értékét kifizették. A hölgy még kíváncsi volt és szeretett volna látni még drágább fajta ékszereket is: antik gyűrűket, karkötőket, függőket stb. Azután eltávozott, hogy másnap majd újra eljönnek ékszert vásárolni. Reggel aztán nagy ijedelmek között azt tapasztalta az ékszerész, hogy a mutogatott holmik közül egy drága briliáns gyűrű hiányzik. A gyűrű arany volt, a feje platinába foglalt nagy briliánsból, értéke 1200 koronát tesz ki. A tegnapelőtti vásárlója tegnap nem ment vissza, amiért is az ékszerész délután feljelentést tett a rendőrségen lopás miatt. A gyűrű kérekerítőjének 100 korona jutalmat biztosított. Az említett nő hatalmas természetű, gesztenyebarna haja, öltözete divatos és elegáns, nézése — amint az ékszerész mondja — lágy, a felében hatalmas fekete függővel. Ugy külső tekintetre kaszártnak, vagy kabarónak látszik, s menekülteknél mondja magát. A rendőrség nyomozza.

* Statárium a szökevény hadifoglyokra.

Közudománus dolog, hogy sehol olyan emberségesen nem bántanak a hadifoglyokkal, mint éppen Magyarországon. A muszkák ezt a bánásmódot azzal hálálják meg, hogy nyakra-főre elzárkóznak gazdáiktól. A szökevény oroszokat csakhamar kérekerítik, de egyes hadifoglyoknak sikerült valami módon mégis hazajutni. Ennek következtében a hadvezetőség úgy rendelkezett, hogy azokat a hadifoglyokat, akik munkahelyeikről elzárkóznak, főbe lövik. A biharmegyei gazdasági munkabizottság úgy intézkedett, hogy az összes Nagyváradon levő hadifoglyok vasárnap a városbáza udvarán összegyűjtendők és ott mindeket megmagyarázandó, hogy a szökevény hadifogoly az új rendelet értelmében statáriális uton főbe lövethetik. A megyében minden járási székhelyen összegyűjtik a hadifoglyokat és anyanyelvükön közlik velük a hadvezetőség új rendeletét.

* **A kávé ára** A m. kir. belügyminiszter annak 189524—1916 számú rendelete alapján Nagyvárad város törvényhatósága területére a kávé legmagasabb árai az 1916. évi szeptember hó 15-ől 1916. október hó 16-áig bíró hatálylyal a következőkben állapítom meg:

Nagybani eladási ár kilogrammonként: Robusta 9 K 10 fillér. Mindennemű Santos és Java és pörkölt kávé 9 K 70 fillér. Finom két kávé 11 K. Finom maragópip kávé 12 K. Közöséges pörkölt kávé 12 K. Finom pörkölt kávé 13 K 20 fillér.

Kicsinybani eladási ár kilogrammonként: Robusta 10 K. Mindennemű Santos és Java és pörkölt kávé 10 K 80 fillér. Finom két kávé 12 K 20 fillér. Finom maragópip kávé 13 K 20 fillér. Közöséges pörkölt kávé 13 K 20 fillér. Finom pörkölt kávé 14 K 60 fillér. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

Romániát le fogjuk teperni.

— Tisza a háborúról. —

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Tisza István miniszterelnök a képviselőház tegnapi ülésén szünet közben a jobboldali folyosón érdekes nyilatkozatot tett a képviselők előtt, akik körülötte állottak, köztük Lukács László, Dániel Gábor, Beöthy Pál.

Nagy optimizmussal nézek, mondta a miniszterelnök, a háboru várható fejleményei elé. Azt hiszem, hogy bár a háboru kimenetelére nézve jóslat nem lehet, Románia letörése a legrövidebb idő alatt be fog következni s Románia be fogja látni, hogy mégsem a legkedvezőbb időpontban avatkozott bele a háboruba. Romániát le fogjuk teperni s az itt felszabaduló seregeket az oroszok ellen fogjuk felhasználni.

Robbanás Bukarestben.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) A berlini Lokalanzeigernek jelentik az orosz határról: A Bukarest erődművéhez tartozó St. Capelle erőd munició raktára légberöpült. Az ok ismeretlen. Az egész készlet megsemmisült, 72 katona meghalt, több megsebesült. Az erőd mű megrongálódott.

Kedvezően fejlődnek a nagy harcok.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) A bolgár vezérkar jelentése szerint a román fronton folyó nagy harcok kedvezően fejlődnek.

Erdekes interpellációk. A képviselőház ülésén több interpellációt jegyeztek be.

Eitner Zsigmond a 38. gyalogezred zászlójának elvételéről s újból visszavadásáról;

Abrahám Dzsabó az erdélyi menekülők anyagi kártalanításáról;

Barabás Béla az 50 éven felülieknek a hadsereg kótelekéből való elbocsátásáról;

Károlyi Mihály gróf a költségek jövőre való csökkentéséről;

Beck Lajos a legfelsőbb hadvezetésben közelebb álló változásokról.

Felhívás a cserkészekhez Cserkészek igazolványukat és a villamos bérletjegyüket fogadalmukhoz képest, juttassák hozzám még a mai nap folyamán Mikusay József (Kaszárnya utca 2. sz.)

Ne sarcollják a tisztiket! Tudomásomra jutott, hogy a Nagyváradra érkező és szállást kereső tisztektől a szállást adó házigazdák olyan horribilis árakat követelnek, amely egyáltalán nem felel meg a helyben szokásos béreknek. Amennyiben a tisztii szállásokat a város tanácsának katonai ügyosztálya utálja ki, figyelmeztetem a szállást adó házigazdákat, hogy a szabad egyezkedés útján, illetve bérbevételei szándékkal szállást kereső tisztektől méltányos árakat kérjenek, mert azokkal szemben, akik például két butorozott szobáért havi kétszáz koronát, avagy egy butorozott szobáért, ha azt egy családos tiszt elhajtja bérbe venni, fejenként és napenként hat, sőt tízenköt koronát követelnek, — a meg nem engedett és különösebb erkölcsi szempontból kifogás alá eső lakásuzsora megakadályozása végett megfelelő ellenintézkedéseket fogok tenni oly módon, hogy az ilyen magatartású szállástadó házigazdák szobáit a beszállásolási törvény alapján fogom az illető tisztnek kitiltani. **Elemér** Ferenc, katonaiügyi támasnok.

* Adományok a menekülteknek. Császár Nándor és családja az erdélyi menekülteknek 20 koronát küldött szerkesztő segítségükre. **Óri** Mózes halála alkalmából közszolgálati díjazás címen. **K. J.** (Magyarokéi kerő) 20 koronát küldött nekünk ugyancsak a menekültek részére. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* Halálozás. **Farkas Ferencné** szül. **Szabó Rózsika** Farkas Ferenc m. kir. állami végrehajtó neje folyó hó 18 án elhunyt. Temetése f. hó 20 án délután 4 órakor lesz a Temető-u. 13. sz. gyászhatárol.

* Irodalmi alkalmazás: nyer a „Fekete Sas és Zöldfa” részvénytársaság irodájában (Sas passage 24. számú lépcső I. emelet) Irásbeli ajánlatok — iskolai képz. ttség, addigi gyakorlat és lakás megjelölésével — rendes és gyorsírásról írva csak olyanoktól kéretnek, akik gyorsírásban, könyvelésben gépirásban jártassággal bírnak.

* Ezet készítéshez alkalmas garantált vegytiszta ecetsav kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13—02.

* Földművelésügyi MOKIM biztos aszár. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában a közp. ut 7/B.

Fischer Ervin Zeneiskolája
Szaárdi-utca 21. sz.
Telefon 14-74.

Tanfolyam a polg. és felsőbb-leányiskolai énektanításra és képesítő oklevél megnyerére

* Foroin a legjobb és legbiztosabb toalette szer. kéz-, láb- és hónali izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

* Menekült mint házigazdák, illetve beraktározási vállalat vezetője azonnali alkalmazást nyerhet. Jelenkezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa” r. t. irodájában. (Sas passage 24. sz. lépcső I. e.)

SZINHAZ

Heti műsor:

Szerda: A Névtelen asszony.
Csütörtök: Mágna Miska.

Az erdélyi menekültekért. A színház mindkét együttesét már napok óta a legelőkeltebben a pöntekre tervezett művészt nagyszabású műsorának próbái foglalkoztatják, amely műsor a maga művész értéke és nívójával arra van hivatva, hogy vonzó voltával minél több közönséget a színháznak és így — közvetve — minél nagyobb jövedelmet az erdélyi menekülteknek biztosítson. A műsornak valóban kimagasló számai a színpadra kerülő három darab: **Dedeliák** (Írták Marton Manó és Székely János), amelyben Dózsa és Zsoldos fognak sikert aratni, a **Bakaláda** (Írta: Marton Manó), amelynek Gazdy Aranka és Tóth Elek a szereplői és a **Fehérbaju ember** (Írta Székely János és Marton Manó). Ebben Zsigmond Anna, Sik Rzsó, Tompa Béla és Iváofi játszanak. — A pénteki jótékonyos előadás bérletszünetben zajlik le és felülfizetéseket köszönettel fogad és hirtapilag nyugtáz a színház titkári hivatala.

Egyszer volt . . . Végzetlenül bájos zenéjű és megkapóan poétikus meséjű operette lesz a Szigligeti színház legközelebbi eredeti bemutatója az **Egyszer volt** . . . amely Bécsben és Berlinben Wieslasing Mai címmel, hosszú ideig, frenetikus sikert aratott műsordarabja volt a színházának. Az operett írója Walter Kolb. Gilbert mellett legnépszerűbb szerzője Berlinnek. Az operette bemutatója, amely nálunk is több zsufoolt házat fog vonzani, a jegyek már pöntektől kezdve válthatók.

A Színház és Művészet legújabb száma Tompa Béla arcképét hozza. Vezércikke a legfinomabb, legtisztább kulturképe Nagyváradnak. A nívó az egészséges decentralizációt hirdeti Gara Ákos his drámája kedvesen indul. Kormos Ferenc helyes szempontokat jelel meg a színház feladatai tekintetében. Juhász Gyula és Zsoldos Andor verse. Hyer csevegése, a pesti színházról szóló ismeretes, Székely János regényének folytatása s sok tréfa s a színházok ismeretése mutatják a kedveit gyorsan népszerűvé lett újság tartalmosságát.

IRODALOM

A **„Vasárnapi Ujság”** szeptember 17-iki száma ritka érdekes szenzációkkal szolgál: egész sereg képpel a Dobruza azon helyeiről, amelyek most a bolgárok diadalainak színhelyei, mint Taurakau, Szilistria stb. E képek egy része Juszkó Béla eredeti rajza. Ezenkívül bemutatja az oláhok által megtámadott magyar vidékek képeit s még sok más aktuális képet. Szépirodalmi olvasmányok: Havas Alisz és Walter Bloem regénye, tárcacikk jövőre védelmünkről a mostanihoz hasonló nagy megsebesítések ellen stb. Egyéb közlemények: cikk a lengyel és magyarok viszonyáról s a rendes heti rovatok. A **„Vasárnapi Ujság”** előfizetési ára negyed évre öt korona. Megrendelhető a **„Vasárnapi Ujság”** kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyszem utca 4. sz.)

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ráné a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy elűntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát elűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ár 2 K. Kapható: Farkas István "Apoló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy palota.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtök októberben.

A nagyváradai királyi törvényszéknél tegnap sorsolták ki Ember Géza elnöklésével az október hó 2-án kezdődő ülészekben szolgálatot teljesítő esküdtöket.

Jelen voltak: Hermann Aladár bíró, Jaczkovits Gyula bíró, Miskovszky Jenő dr. ügyész, Kiss Dóme dr. ügyvéd, Allquander Kálmán dr. jegyző.

Kisorsolták a következő esküdtöket:

Uran Mihály cipész, Veróbi András asztalos, Balaton Sándor tímár, Fábry Károly cipész, Pekarik Endre kárpitós, Vent Ferenc kárpitós, Bogdán Antal szetergályos, ifj. Kalla András szató, Buzásy József asztalos, Darabont György szabó.

NYILTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK.

- Teás készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 6 kor.
- Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 6 "
- Feketekávés készlet tálcaival Roccoco 6 személyre . . . . . 6 "
- Mosdó készlet finom fayence . . . . . 8 "
- Ebédülő készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 24 "
- Függő lámpa csigás felszerelve . . . . . 16 "
- Befőttes készlet kristályüvegből 6 személyre . . . . . 4 "
- Gyümölcs készlet majolika 6 személyre . . . . . 4 "
- China ezüst csukortartó 6 személyre . . . . . 5 "

KÉPKEZÉSEK

izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS

pontosan előnyös árakban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK

azelőtt Heller Testvérek Üveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.

Telefonszám 372.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: **DR. PAPP KÁROLY.**

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, valamint az őszi kötétt ruházatok, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejárónál.

Kéretik cégünket összenemtéveszteni

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon szám: 51 Alapítatott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.

Uj gabona-, lisztes-, száma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkocsokban a legkiválóbb minőséget tartom állandóan raktáron. Kőtő-neműk, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekköte eken. Nagy választék fiakker takarókban és lópokróckban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

Biharvármegye alispánjától.

12547—916. sz.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1917. évre érvényes névjegyzékét Biharvármegye igazoló választmánya összeállítván, felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felebbezéseiket 1916. október hó 15-ig Biharvármegye állandó bíráló választmányához címezve hozzám adják be.

A névjegyzék a várm. székházának I-ső emelet alispáni hivatal 4-ik számú szobájába van közszemlére kitéve.

Nagyvárad, 1916. szept. 19.

Fráter Barnabás alispán.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csátary József.)

A legrégebb fűszerüzlet Nagyváradon.

A mai viszonyok közti való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

* A Nagyváradai Takarékpénztár tisztelettel értesíti t. ügyfeleit, hogy a IV. hadikölesön kérvényeket az annak idején adott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében (Telek-utca 2. sz.) a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

Uj üzlet! Uj üzlet!

MEGNYILT

A „Hófehérke“ harisnya-áruház Szt. László-tér, Saspatota. Drogeria mellett

Nagy harisnya hét!

Árjegyzék.

Szám.	Árak páronkint.
Szelejtésflorád harisnavaroklamár K 176	
908	flor női harisnya „Hófehérke“ „ 2 50
811	térd „ „ „ 2 80
305	„ Misselin „ „ 2 96
307	„ I „ „ 3 60
298	„ Tréma selyem „ „ 4 20
	Szelejtés pamut férfi „ „ 0 84
	„ flor „ „ 0 96
672	gyönyörű dívat oszkkal „ „ 1 25
284	I flor anyagból „Hófehérke“ „ „ 1 80
Jó minőségű patent gyermek harisnya.	
szám	1. 2. 3. 4. 5. 6.
	K —90 1:10 1:30 1:50 1:70 1:90
	7. 8. 9. 10. 11. 12.
	2:10 2:30 2:50 2:70 2:90 3:10

Állandó nagy raktár kötött sport cikkekben, gyapju férfi, nő és gyermek kabátokban és svetterekben, keztyűkben és lélekmelegítőben óriási választék.

Vigyázzon a „Hófehérke“ védjegyre és cédre.

Legjobb minőségű száraz
barna szenet
ipari és házi célokra,
bármely mennyiségben szállít a
Prometheus Szénbánya, Barátka.
Megrendelések felvételnek
Allamvasutak Gépgyárának
Vezérügynöksége
nagyváradai fiókjánál.
Nagyvárad, Nagypiac tér 1.
!! Telefonszám: 858. !!

Jótállás a biztos
eredményért
Törvényesen
védve.

Reitter Oszkár
nagybecskereki ny. főka-
pitány és fegyver- és fegyver-
tőnek nagyszerű találmánya a
„Patkánin”
patkányirtó szer, (nem mérgező) mely
emberre és házi állatokra nem ártal-
mas és föltűnül minden más irtószert.
1 doboz ára 2 korona,
mely elegendő körülbelül 60 patkány
kiirtásához. — Minden adaghoz hasz-
nálati utasítás van mellékelve. A biz-
tos eredményért jótállás. Ismerető
prospektust, melyben le van írva, hogy
különféle gazdaságban hány adag haszná-
landó. Kérésére ingyen küld a Patkánin
gyár vezetősége Nagybecskereken.

Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladéküzletem,
katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
vőim továbbiszíves pártfogását
STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Péter-u. 1/A.
(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az inasotthon mellett.)

IZSÁK LIDIA
elsőrendű fűzőszalon
Nagyvárad, Park-szálloda
Nagy Sándor-u. 1. alatti szobákban.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és háskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szígligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Fekete Sas és Zöldfa Részvénytársaság
beraktározási osztálya.
Beraktározás.
Értesítjük a t. közönséget, hogy a „Zöldfa”
épületben az eddig fenntartott és ezután is
rendelkezésre álló 12 külön raktárhelyiség-
hez egy 400 négyzetméter területű földszinti
gyűjtő helyiséget csatolunk (a volt Zöldfa-
kávéház terméi).
Beraktározási helyiségünkben ugy kisebb,
mint nagyobb terjedelmű tárgyak beraktáro-
zásra elfogadjuk Termények beraktározá-
sára száraz pincék, továbbá boros pincék
állanak rendelkezésre. A beraktározott tár-
gyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.
Beraktározási árak megegyezés szerint
Mindennemű felvilágosítást készséggel
nyújt a
Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
beraktározási osztálya.
Iroda: Sas passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.
Raktárhelyiségek: Zöldfa u. és Zöldfa-passage.

5.
Elsőrendű **jégszekré-
nyek** olcsó árban besze-
rezhetők
Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.

OLCSÓ SZÉN!
1 mm. almamezői barnaszén
házhoz szállítva 450 K.
Legkisebb szállítható meny-
nyiség 8 vagy 10 mm
Megrendelhető
Menyhért Szénbánya
Városi irodájában, Kertész u. 11. sz.
(Hajótér villamos megálló mellett)
!! Telefonszám: 10-85. !!

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE
IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.
A telep telefonja 614. A telep telefonja 614.
1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.
1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.
Főszereplő telefonja 55. Főszereplő telefonja 55.
Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű
Villamos vasalók,
„ főzőedények,
„ tea főzők,
megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.
Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban telefon rendelésre díjmentesen
házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel
ügyeletes szolgálat.
Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000
gyertyafényig.
Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.
Költségvetéseket díjmentesen készítünk

6 szám.
Valódi
aszfalt fedéllemez
és jó minőségű
kátránypapír
kapható
Andrényi Károly és Fiaival.

Az Erzsébetligeten lévő
4 ujj földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadóak,
(Püspöki residenciával mellettt)
Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.